

המשך פעילויות בעקבות הסיפור - הצמיד של שוהם

מאת: שרה ששון
 איורים: נועה קלנר
 הוצאה: אגם
 קבוצת גיל: כיתה א'

מאמר

לכלנו יש ספור לספר
 איך נולד ספר ילדים מסיפור עלייה משפחתי? כיצד להנגיש את ההיסטוריה לילדים כך שיחוו אותה חיה
 וקיימת? הרחיבו את הדעת בריאיון עם מחברת הסיפור, שרה ששון, [בקישור הבא](#).

שיחה

"כדי שתזכרי מניין באת"
 בעקבות הקריאה תוכלו לשוחח על חשיבות הקשר המשפחתי ולשתף בזיכרונות של רגעים קרובים ומיוחדים עם
 סבא וסבתא, לספר על השורשים, על המאכלים ועל התרבות המשפחתית שלכם וכן על חפצים שעוברים
 במשפחה.

ציירה

תזכורת מיוחדת משלי
גם אתם רוצים חפץ שיזכיר לכם דברים ויעזור לכם להתגבר על קושי ועל געגוע? תוכלו ליצור מחרוזים שרשרת
או צמיד, לצבוע אבן קטנה, או כל רעיון אחר, ולהחליט מה צריך לעשות עם החפץ כדי להיזכר או להתעודד:
לסובב? למחוץ? ללטף? להעביר ליד השנייה?

[לפעילויות נוספות לחצו!](#)

בשיל

עוגיות של בית
אילו עוגיות מזכירות לכם, ההורים, את בית ילדותכם? בהשראת הסיפור אפשר לאפות יחד עוגיות, או להכין כל
מאכל אחר שמחבר אתכם אל השורשים, אל המשפחה ואל הבית.

שמע

האזינו לסיפור "הצמיד של שוהם"
האזינו לסיפור "הצמיד של שוהם" מאת: שרה ששון, איורים: נועה קלנר, הוצאת: אגם (כיתות א').
יוצרים ומגישים: ירדן בר כוכבא הלפרין ודידי שחר
מוזיקה ונגינה: טל בלכרוביץ'
פתיח: דידי שחר
שחקנית אורחת: שושה גורן
מוכנים/ות? מת חי ליס!

[האזינו גם בספוטיפיי!](#)

פינטרסט

[יצירות, שירים ופעילויות נוספות בפינטרסט של ספריית פיג'מה.](#)

רקע - עלייתם של יהודי עיראק לארץ ישראל
יהדות בבל, או יהדות עיראק, היא הקהילה היהודית באזור מְסוֹפּוֹטַמְיָה בעיראק המודרנית ונחשבת מהקהילות
היהודיות העתיקות ביותר.

מבצע העלאת יהודי עיראק לישראל היה אחד ממבצעי העלאת היהודים ארצה במהלך שנות ה-50 של המאה
ה-20. לרוב הוא מכונה מבצע בבל, אך הוא מוכר גם כמבצע עזרא ונחמיה, שם שניתן על שמם של עזרא
ונחמיה, מנהיגי היהודים בבבל ובארץ ישראל בתחילת תקופת בית שני.

את המבצע תכננו וביצעו ממשלת ישראל, הסוכנות היהודית וארגון ה"ג'וינט" באמצעות טיסות מעיראק
לקפריסין.
ממשלת עיראק הלאימה את רוב רכושם של העולים.

עֲבָרוֹת שמות העולים לארץ ישראל החל כבר בתקופת היישוב ונשא לעיתים מטען סמלי רב, למשל שלילת
הגלות. גם שמה של גיבורת הסיפור, "שוהם", הוא עברות; בעיראק היא נקראה "סוהם". הנוהג לעברת שמות
פסק בשנות ה-90 של המאה ה-20. שתפו בנוהג זה את תלמידי הכיתה ושלחו אותם לבדוק עם בני משפחתם
אם הם מכירים מישהו ששמו שונה עם הגעתו ארצה.

"כדי שתזכרי מניין באת"

"כדי שתזכרי מניין באת": הצמיד של שוהם מסמל את החיבור שלה לסבתה ולמקום שממנו הגיעה. הספר יכול לסייע בהבנת החוויה של ילדים עולים או של בני משפחה שעלו.

ניתן לשלב את הספר במפגשי תרבויות. באמצעותו יתאפשר לתלמידי הכיתה לחזק את הקשר הבין-דורי, להרחיב את הידע על שורשיהם, להכיר סיפורים ונקודות מבט שונות ולהיחשף לתרבויות נוספות.

הסיפור מתאים גם למועדים אחרים לאורך השנה, למשל שבוע העליות ויום העצמאות, וכן ליום המשפחה, שבו בקריאת הספר מומלץ להדגיש הקשר של שוהם עם סבתה.

בעקבות הסיפור ניתן להסביר לתלמידים על המושג "עלייה" ולתווך להם מעט מהחוויה של מי שהגיעו לישראל ממדינה אחרת. בין השאר, אפשר לקיים בכיתה מפגשי תרבות שאליהם יוזמנו בני משפחה שונים שעלו ארצה וישתפו בחווייתם האישית.

פרידה ומעבר הסיפור יכול לעודד ולהעצים תלמידות ותלמידים בעת מעבר, פרידה או הסתגלות למקום חדש באמצעות הזדהות עם התמודדותה של שוהם ועם הקושי שלה להיפרד מהמוכר והאהוב ולעזוב אותם מאחוריה.

כיצד נקרא בכיתה?

כדאי לקרוא את הסיפור כך שלכל ילד העותק האישי שלו. באופן זה יתאפשר לכל אחד להתבונן באיורים, לקרוא בקצב האישי שלו, להבין טוב יותר את המתרחש בסיפור ולהעצים את חוויית הקריאה.

קריאה בשתי פעימות ונקודת עצירה: הסיפור ניתן לקריאה ברצף, אך במקרה הצורך תוכלו לקרוא אותו בשתי פעימות ולעצור לפני העלייה לארץ ישראל.

בנקודת עצירה זו אפשר לשאול ולנבא: "מה, לדעתכם, יקרה כששוהם ומשפחתה יגיעו לארץ ישראל? איך שוהם תרגיש, לדעתכם? האם היא תתרגל למקום החדש? נמשיך ונגלה!"

משוחחים על הספר

לאורך קריאת הסיפור וגם בעקבות הקריאה תוכלו לשאול כמה שאלות הבנה, למשל: "מה ננה עזיזה אומרת לשהם כשהיא רואה שפניה עצובות? למה כל כך חשוב לה ששהם תחזיק חזק את הפיתות? מה ששהם מספרת על חוויית הטיסה לארץ ישראל? מה אומר לה אביה, בנסיעה המרעידה במשאית? כיצד היא משתמשת בצמיד ב'עולם החדש'?"

הקשר הבין-דורי ששהם אוהבת מאוד את סבתה ולהפך. בעקבות הקריאה תוכלו להסב את תשומת ליבם של הילדים לקשר המיוחד ביניהן באמצעות דוגמאות לפעולות שהן עושות יחד בעיראק ובישראל. שיח שיתופי על הקשר של התלמידים עם סבם או סבתם הוא הזדמנות לקרב אותם לנושא זה.

מה דעתנו? – "איך, לדעתכם, מרגישה ששהם כשאימה מחליקה לה את הצמיד מהיד? מה, לדעתכם, כוונתה במשפט 'וכל העולם שלי החליק לי מהידיים?' מדוע, לדעתכם, היא רצה אל סבתה לשמוע את הצמידים שלה? מה הצמיד גורם לה להרגיש? איך היא מרגישה בישראל?"

מהסיפור אלינו בקבוצות קטנות ניתן לשאול ולשתף: "קרה לכם שנאלצתם להיפרד ממשו שאתם כבר מכירים ואוהבים? איך הרגשתם? מה עזר לכם?"

חפץ קרוב ללב "יש לכם או היה לכם בעבר חפץ שעזר לכם להרגיש ביטחון, להתגבר על קושי או להיזכר במשהו או במישהו? תרצו לשתף מה הוא היה וכיצד הוא עזר לכם?"

מעברים והתחלות חדשות האם עברתם לגור במקום אחר מדינה, עיר, בית או מלון?

גם אם לא, אתם בוודאי זוכרים שעברתם מהגן אל בית הספר, נכון?! איך הרגשתם כשעזבתם את הגן, שהיה מוכר לכם היטב, ועברתם לבית הספר? ממה היה לכם קשה להיפרד? לאילו דברים התגעגעתם? אילו דברים יכולים לעזור כשעוברים למקום חדש? אילו דברים למדתם במקום החדש?"

יש לנו זה את זה תוכלו לחזור אל הסיפור ולבדוק באילו הזדמנויות נאמר לשהם "יש לנו זה את זה". בחנו יחד באילו הזדמנויות בכיתה המשפט הזה יכול להתאים ולעודד, ושאלו: "באילו מצבים בחייכם המשפט הזה התאים והייתה לו חשיבות בעיניכם?"

כדי לא לגרוע מחוויית האסתטיקה של הקריאה, כדאי לבחור נושא אחד לשיחה בכל מפגש חוזר עם הספר.

חקר

מקומות ותרבויות
בעקבות הסיפור תוכלו לחפש יחד במפה ולחקור: "איפה נמצאת עיראק? מהי עיר הבירה שלה? איפה זורם הַחֲדָקָל? מה המרחק בין עיראק לישראל?"

ניתן לחזור אל הספר, להתבונן בפרטים הקטנים שבאיורים ולהבחין במאפיינים מתרבותה של שוהם ² תלבושת מסורתית, עוגיות תמרים, כלים מיוחדים, כמו: עששית או מכתש וּעֵלִי, תמונות נוף, מנהג שתיית תה, מבנה הקשתות בחדרי הבית. ומה עוד?"

שיתוף הורים ² תוכלו לבקש מתלמידי הכיתה להביא תמונה, כלי מיוחד או חפץ המאפיינים את תרבות משפחתם ולהציג אותם בכיתה.

תוכלו לבקש גם מההורים להביא לכיתה חפץ או מאכל שמאפיינים את התרבות המשפחתית שלהם ולספר עליהם.

במכתב ההסבר להורים כדאי להוסיף את השאלות המנחות האלה:

*איזה חפץ בביתכם מספר על השורשים שלכם?

*איזה מאכל מסורתי אהוב על המשפחה?

*האם יש לכם פְּרִיט שיש סיפור מעניין מאחורי השימוש בו?

תוכלו להעמיד תערוכה כיתתית של הפריטים השונים ולהציב ליד כל פריט שלטים קטנים עם שם התלמיד והסבר קצר. התלמידים יוכלו להציג את החפצים ולהכיר את השורשים של חבריהם.

ציירה

הצמיד שלנו
הכנת צמידים

בהשראת הצמיד של שוהם תוכלו להכין צמידים על ידי השחלת חרוזים. אפשר לשלב בצמידים חרוז שעליו כל אחד יכתוב מילה מעצימה שתעזור לו לזכור משהו או להתגבר על משהו, למשל: "אומץ", "ביחד", "משפחה",

"חבר".

שְׁלוֹב הַסֵּפֶר

מיני הדרכה על הספר לצוות

מֵעֵרֵךְ

הצעות לפעילות מרחוק!

גם בימים לא רגילים, שבהם נדרשת למידה מרחוק, אפשר ליהנות מספרי "ספריית פיג'מה"! לפניכן הצעה למערך פעילות מרחוק סביב הספר.

שלחו לילדים את הקישור להקלטת הסיפור בפודקאסט "[ספריית פיג'מה קוראת לכם](#)".

בעקבות ההאזנה בבית תוכלו להמשיך את הפעילות במגוון דרכים, למשל:

1. תוכלו להזמין את ההורים ואת הילדים להעלות ללוח שיתופי ייעודי (כמו פדלט) תמונה של חפץ או מאכל שמאפיינים את תרבות המוצא המשפחתי שלהם או אהובים במשפחתם, ולכתוב עליהם בלוח. במפגש מקוון תוכלו להגדיל את התמונות, ולאפשר לכל תלמיד ותלמידה לספר בעל פה על המאכל או החפץ שאת תמונתו בחרו להעלות.
2. אפשר להזמין את הילדים והילדות ליצור צמיד משלהם [בהשראת הסרטון הזה](#). את הצמידים הילדים יוכלו לשתף במרחב הכיתתי ב-Google Classroom, - או בכל פלטפורמה שיתופית אחרת. כמו כן הם יוכלו לשלוח תמונות שלהם עם הצמידים, ומהן תיצרו סרטון משמח לכולם, ולזכור, כפי שסבתה של שוהם אמרה לה "העיקר שיש לנו זה את זה!"
3. בהשראת הפיתות של משפחתה של שוהם, שעשו את כל הדרך מעיראק לישראל תוכלו להזמין את הילדים לאפות פיתות בבית ולצלם את התוצאה או לערוך סדנת אפייה להורים וילדים יחד במפגש מקוון. חגיגה של טעמים גם מרחוק!

עוד פעילויות באתר ספריית פיג'מה www.pjisrael.org